

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	สารฆ่าแมลงจากต้นหนอนตายหยากและว่านน้ำและสารตกค้างหลังการใช้	
ชื่อผู้เขียน	นางสาว จุติมา จิยะวรรณันท์	
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ดร. คำรัส ทรัพย์เย็น	ประธานกรรมการ
	รศ.ดร. อารยา จาติเสถียร	กรรมการ
	รศ. เสาวภา สอนธิไชย	กรรมการ

บทคัดย่อ

ศึกษาสารฆ่าแมลงจากหนอนตายหยากและว่านน้ำ พบว่า ส่วนสกัดหยากไดคลอโรมีเทนจากรากของหนอนตายหยาก และเหง้าของว่านน้ำมีคุณสมบัติเป็นสารฆ่าแมลง โดยการสัมผัสต่อ หนอนใยผักวัยสาม นำสารที่แยกได้โดยวิธีโครมาโทกราฟีฝิวบางมาหาคุณสมบัติในการฆ่าแมลงพบว่า ที่ R_f 0.31 ของหนอนตายหยาก ให้ผลการตาย 62.5 เปอร์เซ็นต์ ในเวลา 48 ชั่วโมง และ ที่ R_f 0.49 ของว่านน้ำ ให้ผลการตาย 100 เปอร์เซ็นต์ ในเวลา 24 ชั่วโมง นำสารออกฤทธิ์มาทำให้บริสุทธิ์โดยวิธีโครมาโทกราฟีฝิวบาง และ หาสูตรโครงสร้างสำหรับว่านน้ำโดยเครื่องมือ GC-MS ได้สาร β -asarone เป็นสารออกฤทธิ์ สำหรับหนอนตายหยากโดยเครื่องมือ NMR UV และ IR ซึ่งยังไม่สามารถหาสูตรโครงสร้างที่แท้จริงได้

ในการตรวจสอบหาสารตกค้างจากพืชทั้งสองชนิด หลังจากการพ่นฝิวใบของคะน้าเป็นเวลาเจ็ดวัน ได้ทำการสกัดสารตกค้างออกโดยเอธานอล 95 เปอร์เซ็นต์ และทำการแยกโดยวิธีโครมาโทกราฟีฝิวบาง เปรียบเทียบน้ำหนักสารที่มีฤทธิ์ในช่วงเวลาต่าง ๆ พบว่า สำหรับว่านน้ำสารออกฤทธิ์ลด

ปริมาณเร็วมากในช่วง 3 ชั่วโมงแรก และต่อจากนั้นปริมาณค่อนข้างคงที่ในช่วงเวลา 12 ชั่วโมงจนหมดไปภายในชั่วโมงที่ 24 สำหรับหนองตายหายาก ปริมาณคือน้อยมากในช่วง 24 ชั่วโมง และจะเริ่มหมดไปภายในชั่วโมงที่ 48

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

Thesis Title	Insecticides from <i>Stemona tuberosa</i> Lour. and <i>Acorus calamus</i> Linn. and Their Residues After Application		
Author	Ms. Thitima Jiyavorrarnant		
M.S.	Environmental Science		
Examining Committee	Dr. Damrat	Supyen	Chairperson
	Assoc.Prof.Dr. Araya	Jatisatiern	Member
	Assoc.Prof. Saowapa	Sonthichai	Member

ABSTRACT

The study of the insecticidal substances from *Stemona tuberosa* Lour. and *Acorus calamus* Linn. revealed that the dichloromethane extracts from dried root of *S. tuberosa* Lour. and dried rhizome of *A. calamus* Linn. exhibited a pronounced insecticidal activity by topical application to the third-instar larvae of *Plutella xylostella* Linnaeus. The fractionated compounds by TLC were tested for insecticidal activity. The compounds at R_f 0.31 of *S. tuberosa* showed 62.5% mortality in 48 hours and at R_f 0.49 of *A. calamus* showed 100 % mortality in 24 hours. Active fraction of each plant were repeatedly purified by TLC and identified by GC-MS. β -asarone was the active compound from *A. calamus* but from *S. tuberosa* the active compound could not be identified.

To examine the amount of residue on the leaves, crude extracts from both plants were applied to *Brassica oleracea* L.CV. (Chinese kale) for 7 days. The leaves of plant were extracted with 95% ethanol and the extract was separated on TLC plate. The weights of active

compound spots were compared among various durations of time. The amount of active compounds from *A. calamus* was reduced rapidly at first 3 hours and stay constant for 12 hours and disappeared in 24 hours. For *S. tuberosa* the amount of active compound stay nearly constant for 24 hours and disappeared in 48 hours.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University